

“La por i l’engany eren necessaris per a mantenir el negoci del tràfic d’esclaus”

Mireia Vancells (Terrassa, 1964), llicenciada en filologia anglogermànica per la UAB, publica a Cossetània la novel·la *Negra memòria*, premi de narrativa marítima Vila de Cambrils-Josep Lluís Savall 2012.

—Darrere de la novel·la, a més de la denúncia del tràfic d’esclaus menat per navegants del Maresme, hi deu haver un interès especial de l’autora per la navegació marítima, tot i haver nascut a Terrassa, no?

—Sí. La intenció és criticar el tràfic i l’esclavatge en un període en què el comerç d’esclaus estava prohibit, però en canvi, l’esclavatge era legal i acceptat. Si s’hagués prohibit l’esclavatge, no hi hauria hagut el tràfic. I després hi ha el meu interès per la navegació, en efecte. Vaig viure a Terrassa fins a 26 anys. Llavors vaig anar a Barcelona, i les circumstàncies em van portar a inscriure’m en un equip de regates, gràcies al qual em va entrar el virus de la navegació. El marit el conec, precisament, en aquest ambient. Vàrem anar a viure a Premià de Mar i fins i tot hem construït un veler de fusta a mà. I ja no hi ha qui ho pari.

—I com és que us vàreu interessar per la navegació històrica i, en concret, per la del tràfic d’esclaus?

—Un dia una persona del Masnou em va dir que havia descobert que un avantpassat seu era negrer, i llavors vaig saber per primer cop que al Maresme hi havia persones que havien fet aquesta activitat.

—Heu trobat gaire documentació sobre aquest tema?

—No gaire. Ja se’n preocupaven, els capitans i els tripulants, de no deixar-ne constància. Era l’art de la mentida, de l’engany. Mentien sobre la ruta i el carregament, i hi havia implicats funcionaris de tots els ports, que a canvi de diners segellaven el que fos. Era un negoci molt lucratiu. Hi ha documentació de cinc capitans del Masnou interceptats pels anglesos o enxampats a Amèrica. I també el famós cas d’en Ramon Ferrer, el del vaixell *Amistad*, mort pels esclaus amotinats, cas portat al cinema per Steven Spielberg.

—El capità del vostre vaixell és molt autoritari, a més de cínic, trampós i malcarat. Evidentment, no vol acabar com

JORDI PLAY

Mireia Vancells publica a Cossetània la novel·la *Negra memòria*, que tracta del tràfic d’esclaus.

en Ramon Ferrer, com diu.

—Quan em vaig plantejar el personatge, vaig pensar com havia de ser una persona que es dedicava a menar una nau d’esclaus. Si no eres d’una certa manera, no servies, havies de tenir un cert caràcter. Havia de ser una persona que fes por. Havia d’aterrir els tripulants perquè no diguessin mai on havien transportat els esclaus. Penso que si el tràfic de negres va perdurar en tants ports catalans va ser perquè estava basat en la mentida, l’engany i el silenci: la discreció. I la por era necessària per a mantenir aquest engranatge. Tothom ho sabia, però ningú no en parlava. De fet, ara sé que al Masnou encara és un tema tabú.

—Utilitzeu l’estratègia de les memòries manuscrites d’un avantpassat, trobades en unes golfes. Però el relat no és memorialístic, sinó novel·lístic. Deveu pensar que lector ja acceptarà aquesta llicència, no?

—Sí. Havia de ser un relat amè.

—L’heu plantejada com una novel·la d’aventures, però també com un relat d’iniciació. El jove que s’embarca al vaixell negrer, enganyat, es farà un home, al final de l’aventura.

—En efecte.

—És la vostra primera novel·la publicada per un editor, perquè l’anterior, *El secret de la Germandat*, és una autoedició. Feia gaire temps que l’havíeu enllestida?

—Sí. La vaig escriure entre el gener i el març del 2008. La vaig enviar a diverses editorials i diferents agents, i també a premis, sense èxit, fins al de Cambrils.

—Cal tenir molta fe en la novel·la per a intentar publicar-la durant cinc anys.

—Molta. Jo tinc molta fe en la meua obra. Aquests cinc anys he continuat escrivint i he fet cinc novel·les més, la major part, històriques, que estan desades en un calaix, esperant.

—El tabú ha afectat la recepció de *Negra memòria* al Masnou?

—No. Se’n venen molts exemplars. S’ha rebut amb molt d’interès. De seguida em van trucar de l’ajuntament per a fer-ne una presentació a la biblioteca.

Lluís Bonada